

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 338/2011-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. júla 2011 predbežne prerokoval sťažnosť J. H., nar. ..., B., zastúpeného Mgr. P. S., advokátska kancelária, s. r. o., B., za ktorého koná Mgr. P. S., advokát, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Bratislava IV č. k. 16 C 318/2010-16 z 25. novembra 2010 a uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 8 Co 480/201-28 z 31. januára 2011, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. H. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. mája 2011 doručená sťažnosť J. H., nar. ..., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) č. k. 16 C 318/2010-16 z 25. novembra 2010 a uznesením Krajského

súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 8 Co 480/2010-28 z 31. januára 2011, ktorou sa domáhal, aby ústavný súd vydal nález, ktorým bude konštatovať porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením okresného súdu č. k. 16 C 318/201-16 z 25. novembra 2010, ako aj uznesením krajského súdu č. k. 8 Co 480/2010-28 z 31. januára 2011, obe rozhodnutia zruší, vec vráti okresnému súdu na nové rozhodnutie a prizná sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom vo výške, ako bude vyčíslená v poskytnutej lehote.

Ako vyplynulo z podanej sťažnosti a z obsahu podaní ku spisu okresného súdu sp. zn. 16 C 318/2010, sťažovateľ sa ako navrhovateľ v tejto veci proti odporcovi – jeho synovi (ďalej len „syn sťažovateľa“) domáhal návrhom doručeným okresnému súdu 16. septembra 2010 povolenia obnovy konania o určenie výživného na plnoleté dieťa právoplatne skončeného rozsudkom okresného súdu č. k. 16 C 150/2009-36 z 29. septembra 2009, ktorým okresný súd zaviazal sťažovateľa prispievať na výživu sťažovateľovho syna sumou 133 € mesačne vždy do 10-teho dňa v mesiaci vopred a zaostalé výživné za obdobie od 1. mája 2009 do 29. septembra 2009 vo výške 665 € povolil sťažovateľovi zaplatiť v splátkach po 100 € mesačne.

Povolit' obnovu konania vedeného pred okresným súdom pod sp. zn. 16 C 150/2009 žiadal sťažovateľ podľa § 228 ods. 1 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj, „OSP“) s odôvodnením, že 12. augusta 2010 bol v trestnom konaní vedenom na Okresnom riaditeľstve Policajného zboru, odbore skráteneho vyšetrovania Dúbravka pod sp. zn. ČVS: ORP-34/IOSV-B4-2009 vypočutý jeho syn, ktorý uviedol, že v čase podania návrhu na určenie výživného proti sťažovateľovi disponoval sumou 200 000 Sk, čo v konaní pred okresným súdom nepriznal, naopak tvrdil, že nevlastní žiadny majetok. Sťažovateľ považoval zápisnicu o tejto výpovedi svojho syna za novú skutočnosť a dôkaz, ktorý nemal možnosť v konaní pred okresným súdom sp. zn. 16 C 150/2009 bez svojej viny použiť a samy osebe sú takého charakteru, že by mohli privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie vo veci.

Okresný súd uznesením č. k. 16 C 318/2010-16 z 25. novembra 2010 návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania vedeného pred okresným súdom pod sp. zn. 16 C 150/2009 zamietol. Poukázal na ustanovenie § 229 písm. b) OSP, podľa ktorého

obnova konania nie je prípustná proti rozsudkom, ktorých zrušenie alebo zmenu možno dosiahnuť inak. Okresný súd vychádzal z toho, že rozsudok o určení výživného na plnoleté dieťa je možné zmeniť, ak sa zmenia pomery (§ 78 ods. 1 prvej vety zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o rodine“), § 160 ods. 1 OSP), čo znamená, že sťažovateľ môže v zmysle § 229 písm. b) OSP požiadať o zmenu rozhodnutia inak ako návrhom na povolenie obnovy konania, a to návrhom na zníženie, resp. zrušenie vyživovacej povinnosti. Návrh na obnovu konania sťažovateľa považoval preto za neprípustný.

Proti tomuto uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, v ktorom poukázal na to, že zmena rozsudku podľa § 78 ods. 1 prvej vety zákona o rodine a § 160 ods. 1 OSP je možná iba v prípade zmeny pomerov.

Krajský súd uznesením č. k. 8 Co 480/2010-28 z 31. januára 2011 uznesenie okresného súdu ako vecne správne potvrdil. Rovnako ako okresný súd dospel k záveru, že návrh sťažovateľa na obnovu konania smeroval proti rozsudku, proti ktorému je obnova vylúčená.

Uznesenie okresného súdu č. k. 16 C 318/2010-16 z 25. novembra 2010 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 8 Co 480/2010-28 z 31. januára 2011 nadobudlo právoplatnosť 15. marca 2011.

Sťažnosť doručenu ústavnému súdu na porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením krajského súdu č. k. 8 Co 480/2010-28 z 31. januára 2011 odôvodnil sťažovateľ tým, že okresný i krajský súd ústavne nekonformne aplikujú ustanovenie § 229 písm. b) OSP, ktoré sa na jeho vec nevzťahovalo, odmietli mu spravodlivosť. Okresným súd v konaní sp. zn. 16 C 150/2010 rozhodol o určení výšky výživného pre plnoleté dieťa na základe vedome klamlivých údajov uvedených jeho synom. Informácie o svojom majetku, ktoré syn sťažovateľa okresnému súdu takto zatajil, nemohol sťažovateľ vzhľadom na kontradiktórnosť konania získať ani prezentovať okresnému súdu a ten ich nemohol ani sám vyhľadávať, pretože išlo o konanie o určení výživného na plnoleté dieťa. Prípadný návrh sťažovateľa na zníženie výživného nie je spôsobilý zvrátiť negatívne dôsledky, ktoré mal rozsudok okresného súdu vo veci sp. zn. 16 C 150/2010 na majetok sťažovateľa. Toto rozhodnutie okresného súdu navyše nemožno za danej situácie zmeniť podaním takéhoto nového návrhu, pretože procesné pravidlá vyžadujú od

sťažovateľa, aby preukázal nové skutočnosti, ktoré majú odôvodniť zmenu rozsudku o výživnom do budúcnosti. K odmietnutiu spravodlivosti došlo práve tým, že nové skutočnosti a na nich predložený dôkaz sťažovateľom by v novom konaní nemal žiadnu váhu a nebol by spôsobilý dosiahnuť zmenu; spôsobilým dosiahnuť zmenu je len v pôvodnom konaní, ak by ho súd pri rozhodovaní vo veci poznal. Sťažovateľ sa dostal do situácie, že je povinný hradiť plnoletému synovi výživné podľa rozsudku, ktorý bol vydaný na základe neexistujúceho faktického stavu, čo vie dokázať, jedinou možnosťou ako tento stav zmeniť, bola obnova konania, súdy však formalisticky a bez dostatočných dôvodov takýto postup odmietli napriek tomu, že všetky podmienky na povolenie obnovy konania boli splnené.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ako vyplýva z petitu sťažnosti, sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy jednak uznesením okresného súdu č. k. 16 C 318/2010-16 z 25. novembra 2010 a jednak uznesením krajského súdu č. k. 8 Co 480/2010-28 z 31. januára 2011.

1. Ústavný súd sa zaoberal najprv tou časťou sťažnosti, ktorá smeruje voči uzneseniu okresného súdu č. k. 16 C 318/2010-16 z 25. novembra 2010.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, sa sťažovateľ mohol alebo môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02).

Ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity svojej právomoci skúmal, či sú splnené podmienky konania pred ním o tej časti sťažnosti sťažovateľa, ktorá smerovala voči uzneseniu okresného súdu č. k. 16 C 318/2010-16 z 25. novembra 2010, a dospel k záveru, že vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ústavy je vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o sťažovateľom uplatnených námietkach porušenia jeho základných práv týmto rozhodnutím okresného súdu, pretože preskúmvanie jeho postupu zveruje Občiansky súdny poriadok v tomto prípade odvolaciemu súdu. Odvolací súd vo veci o podanom odvolaní sťažovateľa rozhodol uznesením č. k. 8 Co 480/2010-28 z 31. januára 2011. Krajský súd ako súd odvolací bol súdom, ktorému patrí právomoc posúdiť, či odvolanie žalovaného bolo dôvodné, a rozhodnúť o ňom.

Z tohto dôvodu musel ústavný súd odmietnuť tú časť sťažnosti sťažovateľa, ktorá smerovala proti rozsudku okresného súdu č. k. 16 C 318/2010-16 z 25. novembra 2010 pre nedostatok právomoci.

2. Ústavný súd sa ďalej zaoberal tou časťou sťažnosti, ktorá smerovala proti uzneseniu krajského súdu č. k. 8 Co 480/2010-28 z 31. januára 2011. Sťažovateľ tvrdil, že týmto uznesením malo byť porušené jeho základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Ústavný súd vychádza pri posudzovaní predmetu konania pred ústavným súdom z jeho vymedzenia sťažovateľom v petite sťažnosti. V tomto prípade z petitu sťažnosti, tak ako bol formulovaný sťažovateľom, vyplýva, že jeho sťažnosť smeruje (aj) proti uzneseniu krajského súdu č. k. 8 Co 480/2010-28 z 31. januára 2011, sťažovateľ žiadal vydať nález, ktorým bude konštatované, že (aj) týmto uznesením bolo porušené jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a žiada ústavný súd, aby uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Sťažovateľ odôvodnil porušenie týchto svojich základných práv tým, že krajský súd interpretoval zákonné ustanovenia spôsobom nezlučiteľným s ich účelom a významom, rozhodol arbitrárne, odôvodnenie jeho rozhodnutia je nedostatočné, pretože sa nevysporiadalo s pre vec jeho rozhodujúcimi argumentmi prednesenými v súdnom konaní.

Z rozhodnutia krajského súdu vyplýva:

„Podľa § 219 ods. 2 O.s.p., ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne, doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

V posudzovanej veci sa navrhovateľ návrhom podaným na súde prvého stupňa dňa 16.09.2010 domáhal povolenia obnovy konania podľa § 228 ods. 1 písm. a) O.s.p. vedeného na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 16C 150/2009, v ktorom súd zaviazal navrhovateľa (v uvedenom konaní bol v postavení odporcu) na platenie výživného na odporcu (v uvedenom konaní navrhovateľ), rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 02.12.2009. Navrhovateľ návrh odôvodnil tým, že dňa 12.08.2010 bol v trestnom konaní vedenom na OR PZ, OJaKP, OSV-Dúbravka, ČVS: ORP-34/IOSV-B4-2009 vypočutý odporca, ktorý uviedol, že v čase podania návrhu na určenie výživného ako aj počas tohto konania, disponoval sumou 200.000,- Sk, ktorú ale v návrhu o určenie výživného neuviedol, čím zavádzal súd v snahe získať lepšie postavenie a tiež nepravdivo uviedol, že nevlasní žiaden majetok a nie je bez výživného schopný zabezpečiť svoje živobytie. Podľa návrhu mal odporca peňažné prostriedky uložené na účte v ..., pričom navrhovateľ nemal k dispozícii výpisy z účtov odporcu, ani nemal k týmto účtom prístup, rovnako nemal vedomosť o skutočnostiach, ktoré zistila až polícia počas vyšetrovania vo vyššie uvedenej veci, a teda nemal možnosť v pôvodnom konaní predmetný dôkaz predložiť a uvedenú skutočnosť použiť vo svoj prospech. Dňa 15.11.2010 navrhovateľ doplnil svoj návrh.

Súd prvého stupňa pri vydaní napadnutého uznesenia dôsledne vychádzal a správne aplikoval citované zákonné ustanovenia upravujúce podmienky prípustnosti obnovy konania pri svojom rozhodovaní, pričom svoje skutkové zistenia, ako aj právne posúdenie vecí náležite a v súlade s požiadavkou § 157 ods. 2 O.s.p. riadne odôvodnil, na ktoré odôvodnenie odvolací súd v celom rozsahu poukazuje a s týmto sa plne stotožňuje. Jeho záver o neprípustnosti obnovy konania z dôvodu, že návrh bol podaný proti rozsudku, proti ktorému je obnova konania vylúčená v zmysle § 229 písm. b) O.s.p. v spojení s § 163 ods. 1 prvá veta O.s.p. je správny a nemôžu ho ovplyvniť ani navrhovateľom v odvolaní tvrdené skutočnosti ohľadne nemožnosti preukázania zmeny pomerov v prípade podania návrhu na zníženie výživného, nakoľko v danom prípade ide o rozsudok, ktorý môže súd bez zachovania akejkolvek lehoty zrušiť alebo zmeniť, a to preto, že podmienky, z ktorých pri vynášaní rozsudku vychádzal, neboli splnené alebo už pominuli. V danej súvislosti treba podotknúť, že z obsahu spisu nie je zrejmé, či uvedené skutočnosti nemohol navrhovateľ bez svojej viny použiť už v pôvodnom konaní, čo však vzhľadom na vyššie uvedené nie je ďalej potrebné skúmať.“

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval základné právo, pretože uvedená situácia takúto možnosť reálne nepripúšťa (IV. US 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05).

Z rozhodnutia krajského súdu vyplýva, že ten sa vysporiadal s argumentmi sťažovateľa uvedenými v odvolaní proti rozsudku okresného súdu, zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, prečo bolo treba akceptovať v plnom rozsahu rozsudok okresného súdu ako správny. Zo záverov rozhodnutia krajského súdu nevyplýva jednostrannosť alebo taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty či zmyslu. Odôvodnenie rozhodnutia súdu dostatočne objasňuje právny základ rozhodnutia a je v súlade so zákonom. Závery súdu neboli neodôvodnené alebo zjavne arbitrárne. Vzhľadom na uvedené samotná skutočnosť, že sa sťažovateľ nestotožnil so závermi krajského súdu, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neopodstatnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným.

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou,

prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (napr. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z uvedených dôvodov ústavný súd odmietol sťažnosť už pri predbežnom prerokovaní v uvedenom smere ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. júla 2011